

УДК 338:657

**TAX TECHNOLOGIES OF RESULTS OF CALCULATIONS FOR
PAYMENTS TO EMPLOYEES
ПОДАТКОВІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕНИХ РОЗРАХУНКІВ ЗА
ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ**

Kostyshyn N.S. / Костишин Н.С.

s.e.s., associate prof. / к.е.н., доцент

ORCID: 0000-0003-2736-4843

Chortkivskiy institute of enterprise and business of WUNU,

Chortkiv, St.Bandery,46, 48501

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу, ЗУНУ,

Чортків, Ст.Бандери, 48501

***Анотація.** У роботі продемонстровані особливості проведення податкових технологій щодо відповідності та правомірності здійснення підприємством розрахунків за виплатами працівникам. Визначено недоліки та запропоновано шляхи їх усунення. На нашу думку, ефективним напрямом вдосконалення системи реалізації податкових технологій та контролю за достовірністю здійснених суб'єктами господарювання розрахунків за виплатами працівникам, полягає в розширенні умов користування електронним кабінетом платника податків. Це сприятиме вчасному усуненні потенційних помилок, які сьогодні часто виникають та попередить ймовірні зловживання у частині неповної сплати податку або взагалі ухиланні від його несплати.*

***Ключові слова:** податкові технології, розрахунки за виплатам працівникам, оплата праці, податок з доходів фізичних осіб, військовий збір, єдиний соціальний внесок, електронний кабінет, податковий контроль.*

***Abstract.** The work demonstrates the peculiarities of tax technologies in relation to the compliance and legality of the company's calculations of employee benefits. Deficiencies are identified and ways to eliminate them are proposed. In our opinion, an effective way to improve the system of implementation of tax technologies and control over the reliability of payments made by business entities is to expand the conditions for using the taxpayer's electronic cabinet. This will contribute to the timely elimination of potential errors that often occur today and will prevent possible abuses in terms of incomplete tax payment or evasion of non-payment in general.*

***Key words:** tax technology, employee payroll, payroll, personal income tax, military service, single social contribution, electronic cabinet, tax control.*

Вступ.

Сучасна система застосування податкових технологій результатів проведених розрахунків за виплатами працівників має чимале значення, через те що вона є однією з найважливіших і впливових систем наповнення державного бюджету та має найбільшу групу платників податків.

Основний текст.

Система податкових технологій розрахунків за виплатами працівникам тісно пов'язана із особливостями оподаткування категорії оплата праці. Відповідно до Податкового кодексу України (ПКУ) сума отриманого доходу працівниками підлягає оподаткування податком з доходів фізичних осіб (ПДФО), що сьогодні становить 18% від бази оподаткування. Сучасна системи оподаткування результаті проведених розрахунків за виплатами працівників має чимале значення, через те що вона є однією з найважливіших і впливових систем наповнення державного бюджету та має найбільшу групу платників податків. з

точки зору податку на доходи фізичних осіб безпосереднє визначення доходів платників податків.

Через вторгнення в Україну росії та проведення бойових дій на нашій території, на державному рівні прийнято оподаткувати доходи населення військовим збором. Сьогодні ставка ВЗ становить 1,5% від розміру нарахованого доходу працівників, але існують численні дискусії щодо її збільшення і уже з першого січня 2025 року її розмір становитиме 5%.

Окрім проведення відрахувань із заробітної плати, українські підприємства здійснюють нарахування та сплату єдиного соціального внеску (ЄСВ), який розраховується за ставкою 22% від суми нарахованої (ще не зоподаткованої) заробітної плати робітників. Даний збір сплачує підприємство із свого доходу, а тому в обліку розраховану суму демонструють відповідним бухгалтерським проведенням. Для контролю у податкові органи подається відповідний звіт.

Суб'єкти господарювання самостійно здійснюється такий розрахунок і у відповідно встановлені терміни в нашій країні, сплачують його до державного бюджету. Заразом про здійсненні розрахунки та сплати підприємство зобов'язане звітувати перед податковими органами поданням відповідних декларацій.

Інформація про суму нарахованого та сплаченого ПДФО до бюджету підприємство, як податковий агент, подає до органів адміністрування податків за формою 4ДФ, котра призначена для розрахунку саме даного податку. Інформація про розрахунок ПДФО відображається щомісяця, хоча він проводиться дискретним шляхом кожного кварталу.

З метою проведення податкового контролю за правильністю здійснених підприємством нарахувань та сплат ПДФО податкові агенти мають право проводити камеральні перевірки, під час яких можуть виконувати відповідні контрольні заходи. Першочерго визначають зміни у складі працівників, з якими у підприємства пов'язана трудовими відносинами.

Різні адміністративні дії, інформація (ПІБ, ідентифікаційний номер) повинна відповідати відомостям податкового розрахунку за другий і третій місяці поточного кварталу, виходячи з податку за останній місяць поточний за даними першого та другого місяців кварталу. Якщо склад трудового колективу залишився незмінним, то інформація про кожного працівника, представлена в податковому розрахунку поточного звітного кварталу (ПІБ, ідентифікаційний код) має відповідати відомостям податкового розрахунку за другий і третій місяці поточного кварталу з податку. При цьому здійснюють вибірккову перевірку сум нарахованих доходів працівникам за різні місяця як у поточному кварталі, що перевіряється, так і за суміжних до нього кварталів.

Коли податковий агент виявить нетотожність у звітах за суміжні квартали чи місяці окремого кварталу щодо поданої підприємством інформації про його особового складу, податківці з'ясовують причини таких змін. Якщо протягом звітного кварталу підприємство приймає на роботу нових працівників, то до податкових органів мале підприємство подає відповідне Повідомленням про прийняття працівника на роботу. Інформацію про звільнення своїх працівників підприємство демонструє у додатку №5 до Податкового розрахунку. Відповідно податковими агентами здійснюють перевірки таких документів на відповідність.

Доволі частим випадком є виявлення відсутності інформації у додатку 4ДФ про працівників. Це пов'язано із перебуванням конкретного працівника підприємства у відпустці саме цього періоду без збереження оплати праці. Для зіставленості інформації та її контролю, податкові агенти перевіряють інформацію, котра наведена у додатку 1 до Податкового розрахунку [1].

Також слід звернути особливу увагу на розраховані та перераховані до бюджету значення індексу ПДФО. Якщо вони не ідентичні, то необхідно з'ясувати, чому так сталося: чи це через порушення встановлених строків сплати податків до бюджету або нерозуміння чинних правил подання відомостей у податкових розрахунках.

Слід зазначити, що дохід від заробітної плати працівника може бути відображений у Податковому розрахунку, в передбаченому рядочку із кодом 101. Також зауважимо, що якщо працівник отримує дохід від заробітної плати одночасно від кількох податкових агентів, то працівник може використовувати право на отримання соціальної пільги тільки за одним із місць роботи.

Відповідно до чинного закону основною нормою щодо нарахування та сплати ПДФО, цей податок повинен справлятися суб'єктом господарювання до державного бюджету одночасно із фактом виплати заробітної плати своїм працівникам. Через це у процесі камеральної перевірки встановлюються факти простроченої та/або неповної сплати податків, які були фактично нараховані підприємством [2].

Водночас, незважаючи на те, що кожен суб'єкт господарювання має виплачувати заробітну плату працівникам не рідше двох разів на місяць, строки такої виплати, як правило, різні, тому й умови сплати бюджетних податків також різні. Так само, крім доходу працівника, який виплачується на умовах, чітко визначених внутрішніми документами суб'єкта господарювання, виплачуються також інші виплати (відпускні, матеріальне забезпечення, сума невикористаної відпустки, пов'язаної зі звільненням) для службовців та ін.

Умови наведених виплат, та відповідно і дати справляння податку будуть відрізняються для кожної організації на правах індивідуального підходу. Адже якщо підприємство порушує визначені для неї терміни виплати винагороди за виконану роботу своїм працівникам, то суму недоплаченого податку (утриманого з доходу працівника) необхідно сплатити на рахунок бюджету не пізніше 30 числа місяця, наступного за місяцем нарахування оплати праці.

Сучасною проблемою податкових технологій є відсутність відображення інформації про суми нарахованого ПДФО у електронному кабінеті, який використовують платники податків для покращення комунікації із податковими органами. Така ситуація ускладнює призводить до ускладнення проведення податкового контролю щодо здійснення розрахунків бізнес-структур з державним бюджетом країни. Адже в електронних кабінетах відображається виключно інформація про сплачені суми податків, а не нарахованих. У такій ситуації самі суб'єкти господарювання не можуть провести повне коригування (інвентаризацію) цього збору. Така форма податкових технологій сьогодні, враховуючи умови пропорційної системи нарахування та адміністрування доходів найманих працівників, не повинна визивати характерних труднощів.

У центрі уваги податкового інспектора перебувають суми сукупного розміру заробітку усіх працівників бізнес-структури, включаючи отримання, які з певних причин не були оподатковані (як-от, нараховані та сплачені суми благодійних донатів, які не мають цільового призначення), правильність використання соціальних пільг за рахунок податків, умов перерахування податків до бюджету.

Висновки.

Отже, ефективним напрямом вдосконалення системи податкових технологій та контролю за достовірністю здійснених суб'єктами господарювання розрахунків за виплатами працівникам, полягає в розширенні умов користування електронним кабінетом платника податків. Тобто, щоб у відповідній картці, із відображення ПДФО підприємці мали можливість відображати не тільки суми сплаченого податку, а й моменти його нарахування. Це сприятиме вчасному усуненні потенційних помилок, які сьогодні часто виникають та попередить ймовірні зловживання у частині неповної сплати податку або взагалі ухиляння від його несплати. Крім того доречно забезпечити відповідні умови проведення вибіркового звірок інформації щодо нарахування та справляння податків з оплати праці враховуючи умови війни. Як один із форм такої перевірки, можливе зіставлення інформації, з допомогою використання сучасних новітніх цифрових технологій, між податковими органами та органами державної статистичної служби.

Література:

1. Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 р. № 4 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 04 липня 2022 року № 189). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Статтю надіслано: 08.01.2025 р.

© Костишин Н.С.